

postupitelem co do pravosti, splatnosti a zažalovatelnosti nedotknuté. Pro vymáhání pohledávek postupníka za postupitelem jest lhostejno, zda postupník právem či neprávem zažaloval pohledávky postoupené mu k zajištění, zda ponechal v klidu spor ohledně nich a zda recedoval postupiteli pohledávky postoupené mu k zajištění.

(Rozh. ze dne 20. dubna 1929, Rv I 1145/28.)

Žalovaný postoupil žalobkyni k zajištění jejich pohledávek své pohledávky za firmou V. a za Isabelou H-ovou. Žalobkyně zažalovala proti žalovanému své pohledávky 38.938 Kč a 21.800 Kč a omezila žalobní žádání o 8.830 Kč a 6.152 Kč, jichž se jí dostalo z pohledávky žalovaného za firmou V. Takto obmezenému žalobnímu žádání bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů :

An žalovaný postoupil žalobkyni pohledávky za Isabelou H-ovou a za firmou V. jen k zajištění pohledávek nyní zažalovaných, zůstaly tyto pohledávky co do pravosti, splatnosti a zažalovatelnosti nedotknuté, pokud se nedostalo žalobkyni zaplacení z postoupených pohledávek. Žalobkyně omezila původní žalobní žádání o 8.830 Kč 35 h a 6.152 Kč 64 h, kterých se jí dostalo z pohledávky žalovaného za firmou V.; na zbytku její pohledávky se postupem k zajištění nic nezměnilo. Lhostejno jest pro tento spor, zda žalobkyně právem či neprávem zažalovala pohledávky postoupené jí k zajištění a zda ponechala v klidu spor, v němž se na Isabele H-ové domáhala zaplacení postoupených pohledávek, jakož i, jaké důsledky bude mít toto ponechání sporu v klidu, kdyby žalovaný sám zažaloval ony pohledávky. Tyto důsledky nemají s nynějším sporem nic společného, poněvadž, ať již pohledávka kterýmkoliv způsobem byla zajištěna, není to jejímu vymáhání na překážku. Rovněž jest bez významu pro spornou věc, že žalobkyně za nynějšího sporu recedovala žalovanému bez jeho odporu ony jí k zajištění postoupené pohledávky, neboť vzdání se poskytnutého zajištění nemění samozřejmě nic na povaze zajištěné pohledávky.

Čís. 8896.

Osmihodinná pracovní doba (zákon ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n.).

K nároku na odměnu za práce přes osmihodinovou pracovní dobu nevztahuje se předpis § 1162 b) obč. zák. a tudíž ani § 1162 d) obč. zák.

Náležitost »bydlení v domácnosti zaměstnavatelově« není podstatnou pro zařazení zaměstnanců pod ustanovení § 12 a splnění její nelze vyžadovati ani u všech zaměstnanců určených k osobním službám. Vrátný patří do skupiny zaměstnanců ve smyslu § 12 (2) zák.

(Rozh. ze dne 20. dubna 1929, Rv I 1176/28.)

Žalobce byl zaměstnán jako hlídač u žalovaného majitele uzavíracího a hlídacího ústavu a byla mu přikázána služba vrátného na dole P. Byv propuštěn, domáhal se žalobce na žalovaném odměny za práci přes osmihodinovou pracovní dobu. Procesní soud první stolice neznal žalobní nárok důvodem po právu, mimo jiné z těchto důvodů: Pokud se týče výkladu zákona ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n. připojuje se soud k názoru vyslovenému v poslední době nejvyšším soudem v Brně (viz čís. sb. 6983), ač tento názor odporuje literatuře (Hatlák, pracovní poměr) a dosavadní judikatuře. Zákon zapovídá kategorickým imperativem a pod trestem (§ 13) pracovní dobu delší než osm hodin denně neb 48 hodin týdně a nařizuje honorování práce přes tento čas (§ 6 čís. 4 a § 7 čís. 4). Tyto předpisy jsou nutící a každá úmluva tomu se přičící jest nicotna podle § 879 obč. zák., ať se již stala výslovně nebo mlčky. Dělník svůj nárok za práci přes čas neztratil podle § 863 obč. zák., když ho při výplatě nebo vůbec po čas doby zaměstnání neuplatňuje, právě naopak takovéto mlčení zaměstnance nejen připouští, nýbrž obyčejně i přímo nutí k výkladu jinému, že se totiž bojí o svůj nárok se hlásiti, an by mohl býti propuštěn. Zákon však chce chrániti dělníka jako stranu slabší proti zaměstnavateli jako hospodářsky silnějšímu a s tímto nárokem dělníků musí zaměstnavatel vždy počítati, má právě dbáti velícího předpisu zákona, má práci přes čas platiti hned, jak je vykonána a nevyužívati mlčení dělníkova, jinak od počátku počítá chybně na základě předpokladu nejistého a zákonem přímo zapovězeného. To jest podle názoru soudu pravidlo, které stanoví zákon. Avšak zákon připouští určité výjimky, které již cituje předem uvedené rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně (§ 4, 6, 7). Další výjimkou, a to nejdůležitější, jest výjimka § 12 cit. zák., která podle názoru soudu přichází tu v úvahu. § 12 cit. zák. má marginální rubriku »Osoby v domácnosti zaměstnané« a ustanovuje pod čís. 1 výjimku, že těmto osobám náleží ve 24 hodinách odpočinek dvanáct hodin, což znamená, že tato skupina zaměstnanců může býti zaměstnána denně dvanáct hodin a že plat podle toho ujednaný jest plná náhrada za práci dvanácti hodinovou. Jest samozřejmo, že na příklad čeledín nebo služka podle toho nemůže uplatňovati nárok na odměnu za práci přes čas t. j. za čtyři hodiny přes osm hodin práce. Jest to výslovná výjimka zákona a připouští tu zákon výslovně dvanáctihodinovou pracovní dobu. Pod čís. 2. tohoto § jest uvedena další skupina zaměstnanců, ohledně které »totéž platí«, co bylo předem uvedeno. Jsou to osoby najaté k doзору a k střežení domů, podniků a k hlídce zvířat. Ustanovení tohoto § (čís. 2), které neobsahuje taxativní výpočet (arg. slovo »jako«), praví o této skupině, že její příslušník jest najat »ke služebním úkonům nepravidelně konaným a nepatrně namáhavým«, kteréžto úkony jsou podobny úkonům osob pod čís. 1. uvedených a proto patrně zákonodárce tuto skupinu podřadil pod marginální rubriku osob v domácnosti zaměstnaných. Na první pohled svádí § 12 čís. 2 cit. zák. k domněnce, že takovýto dozorce spadá pod tuto výjimku jen, když skutečně pracuje pouze nepravidelně a nepatrně namáhavě. Tomu však podle názoru soudu tak není. Zákon u této skupiny dělníků předpokládá, že dělník patří k domácnosti zaměstnavatele nebo podniku nebo (k čís. 2), že jest jaksi

v domácnosti zaměstnán, že jeho úkony bývají více méně obyčejně nepravidelné a nepatrně namáhavé. Vrátný, jak všeobecně jest známo, sedí někdy půl hodiny a déle ve vrátnici, než se dostaví někdo, koho má kontrolovati. A tak jest tomu u všech jiných osob, které patří do těchto dvou skupin a které příkladmo blíže udává nařízení ministerstva sociální péče ze dne 11. ledna 1919 čís. 11 sb. z. a n. (prováděcí předpisy cit. zák.). K § 12 cit. zák. praví toto min. nař., že tento § nečiní rozdíl mezi osobami zaměstnanými při zemědělství, živnostech a průmyslu, soukromých domácnostech, ústavech soukromých i veřejných a že pod ustanovení čís. 2 sluší zejména počítati zřízence soukromých společností hlídacích, vrátné, domovníky atd. Podle řečeného nepochybně patřil proto i žalobce jako vrátný ústavu žalovaného do skupiny dělníků, o níž zákon i cit. nař. min. praví, že jí náleží ve 24 hodinách odpočinek dvanácti hodin, takže plat za těchto okolností ujednaný jest platem za dvanácti-hodinovou pracovní dobu. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d y : Odvolatel vytýká soudu první stolice, že neposoudil věc správně po stránce právní, an § 12 zákona ze dne 19. prosince 1918 čís. 91 sb. z. a n. o osmihodinové pracovní době vyložil nesprávně, dospěv k úsudku, že žalobce jako hlídač u žalovaného nemá nároku na odměnu za čtyřhodinovou práci, kterou konal denně od 7. března do 31. července 1926 přes zákonnou osmihodinovou pracovní dobu. S výkladem citovaného zákonného předpisu, jehož se mu dostalo soudem první stolice, jest plně souhlasiti. Odvolací soud sdílí tento názor a odkazuje odvolatele na správné důvody napadeného rozsudku, jenž správně podřadil služební činnost žalobcovu pod ustanovení § 12 odst. (2) zák. o osmihodinové pracovní době, neboť byl osobou najatou ke služebním úkonům nepravidelně konaným a nepatrně namáhavým, jako jsou dozor a střežení domu, podniků a hlídka zvířat. Pro takové osoby náleží ve 24 hodinách odpočinek dvanáct hodin a z toho aspoň osm hodin nepřetržitý klid v noci. Když tedy žalobce pracoval kromě osmihodinové pravidelné doby pracovní ještě čtyři hodiny přes čas denně, nelze ve smyslu § 12 zákona výše cit. práci tu pokládati za práci přes čas ve smyslu § 1 a 6 cit. zák. Již nápis § 12 cit. zák. »osoby v domácnosti zaměstnané« nasvědčuje správnosti názoru soudu první stolice, že požadavek bydlení v zaměstnavatelově domácnosti nevztahuje se na osoby uvedené v čís. 2 tohoto §. Sem spadají kategorie pracovní, které jsou určeny k střežení domů, podniků neb k hlídce zvířat, krátce k takovým pracem, které nelze vyjádřiti normálně pracovní dobou a při nichž namnoze nejde o nic jiného, než o dozor, skládající se celkem z nepatrných výkonů pracovních. Žalobcovo zaměstnání u žalovaného bylo ovšem pravidelné, snad i trvalé, jednotlivé služební úkony jeho byly však nepravidelné ve smyslu tohoto zákonného místa, z čehož plyne, že pro žalobce neplatí předpis o nepřipustnosti služební doby delší osmi hodin a že jeho zaměstnání po dvanáct hodin denně se nepřičí zákonu. Soud odvolací zkoumal však z povinnosti úřední, zda byla žaloba podána ve lhůtě § 1162 d) obč. zák. Žalobce uvedl v žalobě, že byl žalovaným dne 31. července 1926 propuštěn z práce, poněvadž žádal, by žalovaný dodržoval osmihodinovou pracovní dobu. Podle přednesu žalovaného byl žalobce propuštěn ze

služby proto, že své povinnosti zanedbával, což potvrdili i svědkové. Jde tedy o případ předčasného propuštění a zrušení služebního poměru ve smyslu § 1162 b) obč. zák. a měl žalobce své nároky podle § 1162 d) obč. zák. vymáhati žalobou do šesti měsíců ode dne, kdy mohly být vzneseny, tedy od 31. července 1926, kdy byl propuštěn ze služby. Lhůta § 1162 d) obč. zák. vztahuje se nejen na náhradu ujednaného služného, nýbrž i na náhradu za práci přes čas. Podle doslovu § 1162 d) obč. zák. zanikají nároky, uvedené v § 1162 a) a b) obč. zák. vůbec. § 1162 b) uvádí nárok na náhradu služného vedle nároku na náhradu další škody, tedy uvádí nárok na odškodné, a podle samého doslovu zákona vztahuje se tudíž propadná lhůta i k nároku na náhradu jiné škody z předčasného zrušení smluvního poměru, tedy zajisté rovněž na mzdu za práci, konanou podle žalobcova názoru přes osmihodinnou dobu pracovní. Předpisu § 1501 obč. zák. zde užití nelze a stavení prekluse z důvodu, že nárok byl opětovně uplatňován proti jiným osobám a na místě nepřislušném, zákon nezná. Ježto žalobcův nárok proti žalovanému zanikl, byv vznesen na soud teprve 15. června 1927, tedy po uplynutí šestiměsíční propadné lhůty, nebylo třeba dalšího důkazu spisy hornického soudu ani důkazu dalšími svědky o tom, zda podepsal doložku o dvanáctihodinové pracovní době, a nezbylo než potvrditi napadený rozsudek.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Prováděje dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s. vytýká dovolatel právem nesprávnost názoru odvolacího soudu, že podle § 1162 d) obč. zák. nastal průpad žalobního nároku, poněvadž nebyl žalobcem uplatňován do šesti měsíců ode dne propuštění ze služby. V této propadné lhůtě jest uplatňovati nároky z předčasného vystoupení nebo z předčasného propuštění ze služebního poměru ve smyslu § 1162, a, po případě § 1162 b) obč. zák., avšak v souzeném případě o nároky tohoto druhu vůbec nejde. Odvolací soud má na zřeteli nároky z předčasného propuštění (§ 1162 b) obč. zák.), přehlíží však, že tyto nároky jsou co do smluvní úplaty časově omezeny na dobu počítanou od okamžiku propuštění do ukončení služebního poměru, jež by jinak bylo nastalo teprve uplynutím smluvené doby služební nebo řádné lhůty výpovědní. Smluvní úplaty za dobu takto vymezenou se žalobce vůbec nedomáhá, nýbrž požaduje podle zákona ze dne 19. prosince 1918, čís. 91 sb. z. a n. zvláštní odměnu za práce vykonané mimo osmihodinnou dobu pracovní, a to za celou dobu služební. Na tento nárok se ustanovení § 1162 b) obč. zák. nevztahuje a neplatí tu tedy ani propadná lhůta § 1162 d) obč. zák., nýbrž přicházela by v úvahu tříletá lhůta promlčecí podle § 1486 čís. 5 obč. zák. Promlčení nebylo však ve sporu namítáno. Jinak není dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s. oprávněn. Dovolatel brojí proti shodnému názoru nižších soudů, že žalobce jako zřízenec žalovaného majitele uzavíracího a hlídacího ústavu pověřený službou vrátného na dolu P. patří do skupiny zaměstnanců uvedených v § 12 (2) zákona čís. 91/18 sb. z. a n., ale činí tak neprávem, neboť v tomto směru po-

soudily obě nižší stolice věc správně a mají příslušné jejich vývody bezpečnou oporu jak v § 12 cit. zák., tak ve výnosu ministerstva sociální péče ze dne 21. března 1919, č. j. 4751/III-19 (otištěného ve věstníku tohoto ministerstva). Podle tohoto výnosu — nikoli podle prováděcího nařízení ze dne 11. ledna 1919, čís. 11 sb. z. a n., jak mylně uvádí první soud — jest pod ustanovení druhého odstavce § 12 cit. zák. zejména počítati zřízence soukromých společností hlídačích, ponocné, samostatné hlídače ve stájích, vrátné, domovníky, hasiče z povolání atd. Ze srovnání odstavce druhého s odstavcem prvním § 12 vyplývá nepochybně, že náležitost »bydlení v domácnosti zaměstnavatelově« není pro zařazení zaměstnanců pod ustanovení § 12 podstatná a že její splnění nelze vyžadovati ani u všech zaměstnanců k osobním službám určeným, což platí tím více u zaměstnanců naznačených ve druhém odstavci § 12. Nadpis tohoto § »Osoby v domácnosti zaměstnané« není tedy v souladu s předpisem v tomto § obsaženým (srv. výnos min. soc. péče ze dne 21. března 1919 k § 12 cit. zák.). Žalobce jako vrátný patřící do skupiny zaměstnanců uvedených v § 12 (2) byl povinen, by za smlouvenou mzdu konal práci po 12 hodin denně, a nemá nároku na zvláštní odměnu ve smyslu zákona čís. 91/18 za služby konané mimo osmihodinnou dobu pracovní. Vyhovuje tudíž zákonu rozhodnutí nižších soudů, že zažalovaný nárok není důvodem po právu.

Čís. 8897.

Ochrana nájemců.

Rozhodl-li se dosavadní nájemce opustiti najatou obchodní místnost a předati ji bezpodmínečně novému nájemci, jest to, co si dal tento od onoho napotom slíbiti jako náhradu stěhovacích nákladů, nedovolenou výhodou podle § 20 (2) zák. Lhostejno, že došlo k plnění teprve po vyklizení místnosti dosavadním nájemníkem, jen když se nový nájemník mohl nastěhovati teprve po poskytnutí úplaty.

(Rozh. ze dne 20. dubna 1929, Rv I 1594/28.)

V únoru 1927 najala si žalující firma v domě K-ové obchodní místnost, již bylo dosud používáno žalovanou. Při tom ujistila žalovaná firma žalující firmu, že do 30. června 1927 jí bezpodmínečně postoupí i vedlejší místnost. V písemné nájemní smlouvě mezi žalující firmou a majitelkou domu bylo ustanovení, že se majitelka domu zavazuje, jakmile bude vedlejší místnost dosavadním uživatelem vyklizena, že i ji pronajme žalující firmě. Ježto žalující firma nutně potřebovala vedlejší místnost, obrátil se její zástupce v září 1927 na majitelku domu a prohlásil, že jest žalující firma ochotna zaplatiti něco za vyklizení místnosti. V listopadu 1927 sdělila majitelka domu zástupci žalující firmy, že žalovaná firma jest ochotna místnost vykliditi, zaplatí-li jí žalující firma stěhovací výlohy. Zástupce žalující firmy prohlásil, že by zaplatil nejvýše 1500 Kč. Žalovaná firma vyklidila místnost dne 15. listopadu 1927, avšak klíč k místnosti byl odevzdán žalující firmě teprve, když její zástupce odevzdal majitelce domu šek na 1500 Kč ve prospěch za-